Štev. 305 V Trstu, v soboto 8. novembra 1919 Letnik XLVI

Izhaja vsak dan, ali ob nedeljah in praznikih, zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcij lista Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 3·—, pol leta L 18·— in celo leto L 36·—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 90 stot.; osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 40 stot., oglasi denarnih zavodov mm po 80 stot. Mali oglasi po 10 stot. beseda, najmanj pa L 1·—. Oglase sprejema inseratni oddelek Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti. Uprava in inseratni oddelek se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška Aš. 20.

Iz Jugoslavije.

Jugoslavija ne želi vojne.

PRAGA, 6. (S.) Jugoslovanski vojni minister, general Hadžić, je izjavil tekom svojega bivanja v Pragi uredniku »Večera«, glasilu agrarcev, da so vesti o domnevnem jugoslovanskem koraku proti Italiji popolnoma neutemeljene. Jugoslavija želi živeti v miru s svojimi sosedi. Ona je sita vojne in se izogiba vsakemu konfliktu.

Jugoslavija — je rekel minister — ne mobilizira in ni vpoklicala novih novincev, temveč je celo odpustila starejše letnike. General je pripomnil, da se spori poravnajo mirnim potom, da more Jugoslavija čim prej znižati število vojske na število mirnega časa.

Posojilo francoske banke jugoslovanski državni banki.

RIM, 6. Po vesteh iz diplomatskih krogov je bila baje sklenjena med francosko banko in jugoslovansko državno banko pogodba za posojilo 100 milijonov frankov.

Anglija in Francija niste predložili novih predlogov glede Reke.

PARIZ, 6. Neka brzojavka iz Washingtona »Chicago Tribuni« zatrjuje, da je minister zunanjih stvari javil, da niste ne Francija ne Anglija predložili novih predlogov glede Reke.

Izvozna carina na žito.

DUNAJ, 4. »Wiener Allgemeine Zeitung« (Sechsuhrblatt) javlja: Prve dni prihodnjega tedna pričakujejo beograjskega izvedenca, s katerim bodo merodajni krogi razpravljali o izvozni carini na žito, čije precejšnja višina (40%) povzroča Avstriji precejšnje težkoče.

IZ ČEHOSLOVAŠKE.

Aretacija zaradi korupcije.

DUNAJ, 5. Listi poročajo iz Prage: Zaprli so sekcijskega načelnika v finančnem ministrstvu Jiraka. Aretiral ga je policijski predsednik Bienerth v salonu zunanjega ministra Beneša, ker je Jirak poizkušal, pridobiti Beneša in njegovega zastopnika z več milijoni, za sladkorno kupčijo z neko rotterdamsko družbo in s Societe Generale. Obenem so aretirali ravnatelja Tumo pri praški kreditni banki, ki mu je bila baje ta stvar znana.

IZ RUSIJE.

Kolčakove čete se umikajo.

LONDON, 6. (S.) Neko poročilo agencije »Reuter« o umiku Kolčakove vojske pravi: Boljševiki trde, da so predstraže prekoračile reko Iskin in da so se njihove čete polastile precejšnjega števila topov ter ujele 2000 mož; Sibirci da so se umeknili 25 milj od Iskine. Zdi se, da se je boljševiško prodiranje ustavilo na zapadu Tobolska.

Zmage kozaške vojske.

LONDON, 6. (S.) Poročilo generala Denjikina naznanja: Čete generala Wrangela so zopet zavzele svoje prejšnje postojanke in ujele 400 mož. Na donski fronti so se morali kozaki na desnem krilu umekniti; v centrumu pa je kozaška vojska popolnoma porazila 21. boljševiško divizijo; pri tej priliki je ujela 4600 mož in zaplenila 24 topov.

Boljševiško gospodarstvo.

NAUEN, 5. Švedski list »Sozialdemokraten« navaja, da je imela sovjetska Rusija 20 milijard rubljev dohodkov proti 50 milijardam izdatkov. Pol leta boljševiškega gospodarjenja je stalo več, kakor štiri leta vojne.

Boljševiški glavni stan v Sibiriji?

AMSTERDAM, 5. »Times« poročajo iz Omska, da se bele čete umikajo vsled pritiska številne boljševiške premoči. Boljševiški vodje nameravajo, kakor se zdi, svoj glavni stan namestiti v osrednji Aziji, ako bi izgubili Evropo.

Odnošaji med Estonsko in Latiško.

HELSINGFORS, 5. Kakor se poroča iz Revala, so postali odnošaji med Estonsko in Latiško zelo napeti, ker so se pogajanja med obema sosednjima državama prekinila. Govori se celo, da je pričakovati vojne. Angleški častnik, ki je član angleške vojaške misije, je izjavil zastopniku nekega revalskega lista, da so se odnošaji med Bermontom in entanto znatno izboljšali, in da sporazum ni izključen.

Iz Poljske.

Načrt za poljsko ustavo.

VARŠAVA, 6. (S.) Včeraj je bil predložen zboru načrt za razpis volitev. Po tem načrtu se uvede splošna, enaka, tajna, proporcijonalna volilna pravica. Državni načelnik bo sklical parlament vsako leto v novembru na 4 mesečno zasedanje. Na zahtevo poslancev se bodo lahko določila izredna zasedanja. Volilna pravica se doseže z 21. letom. Pouk v ljudskih šolah je obvezen; vsem državljanom je zajamčen pouk v materinem jeziku in svoboda veroizpovedanja. Ustanovi se zakonodajna skupina, v katero voli državni zbor 30 članov, a državni načelnik 30. Državne visoke šole bodo imele pravico imenovati svojega zastopnika v zakonodajno skupino, ki ima samo pravico nasvetovanja. Če se ta nasvet ne izrazi tekom 30 dni, ima državni načelnik pravico do odobritve sklepov državnega zbora, kateremu se v slučaju opozicije sklep zopet predloži. Državni načelnik je tudi najvišji poveljnik vojske. Voli se za 7 let. V svrho njegove izvolitve določi parlament z glasovanjem dva kandidata večine in dva manjšine. V slučaju njegove smrti ga zastopa tri mesece svet trojice, ki je sestavljen od ministrskega predsednika, od predsednika najvišjega sodišča in zbornega maršala. Parlament postavi ministre lahko na zatožno klop pred sodiščem, ki je sestavljeno od predsednika vrhovnega sodišča, dveh poslancev in 4 članov zakonodajnega zbora, toda samo v slučaju, če so tri četrtine parlamenta za to.

Iz Romunske.

Romuni hočejo anektirati Besarabijo.

PARIZ, 5. »Intransigeant« poroča, da namerava Romunija anektirati Besarabijo in vrhovni svet staviti pred gotovo činjenico. Novi način nastopanja Romunske ne razburja Pariza toliko, kakor svoječasno nastopanje Romunov proti Madžarom, ker je vrhovni svet odločen, da takšnega nastopanja Romunske ne bo priznal in da je ne bo podpiral v boju proti vsemu ruskemu narodu, ki ga je pričakovati.

Zakaj ni Romunska še odgovorila na ententno noto.

PARIZ, 6. Urednik lista »Homme Libre« je imel pogovor z generalom Boandom, novim pooblaščencem romunske vlade, ki je pojasnil vzroke, zaradi katerih ni prinesel odgovora romunske vlade na zavezniško noto. General je naglašal, da niso zavezniki določili sploh nikakršnega roka in da se z druge strani zdi, da so zavezniki že s svojim sklepom, da se ne pripuste k podpisu mirovne pogodbe z Bolgarsko države, ki niso podpisale saintgermainske pogodbe, da so zavezniki že s tem izrecno dovolili romunski vladi odgoditev odgovora do dne, ko se podpiše mirovna pogodba z Bolgarsko, in sicer do 12. t m. General je zaključil, da pride romunski odgovor konferenci v zaželjenem roku in da bo zelo spravljivo sestavljen, tako da bo zadovoljil zavezniške države.

Mirovna konferenca.

Vojni krivci.

PARIZ, 7. (S.) Vrhovni medzavezniški svet je sklenil, imenovati komisijo, ki bo proučevala sezname krivcev, ki jih zahtevajo zavezniki od Nemčije. Komisija bo tudi skrbela za določitev sodišč, ki uvedejo proti tem krivcem kazensko postopanje.

Odhod grških delegatov iz Pariza.

PARIZ, 6. (S.) Vsi člani grške delegacije razun Politisa in Venizelosa so danes zapustili Pariz z marseilleskim vlakom. V Marseilleu se vkrcajo za Sirijo. Politis in Venizelos odideta šele po podpisu mirovne pogodbe z Bolgarsko. Potovala bosta skozi Rim.

Zaključek mirovne konference.

WASHINGTON, 5. »New Sun« javlja iz Pariza, da je sedaj skoraj nedvomno, da bo mirovna konferenca končana prve dni meseca decembra. Ako ogrska mirovna pogodba še ne bi bila podpisana, bi ameriški poslanik Wallace zastopal Zedinjene države proti Ogrski. Reško in jadransko vprašanje prejkone ne bo urejeno do odpotovanja ameriških delegatov, tako da se bo Italija pogajala samo po svojem poslaništvu v Washingtonu. (To vest smo sicer že objavili po italijanskih virih, sedaj jo objavljamo po amerikanskem viru.)

Iz Francije.

Razprava proti stotniku Sadoulu.

PARIZ, 6. Pred sodniki 2. vojnega sveta se je začela danes razprava »in contumacia« proti stotniku Sadoulu, ki je zapustil septembra 1917. Francijo z misijo, ki je šla v Rusijo. Misija se je povrnila v Francijo, toda Sadoula ni še nazaj; ostal je v Rusiji, kjer je bržkone kak boljševiški ljudski komisar in baje ravnatelj lista »Tretja Internacijonala«. Stotnik je obtožen, da je deloval sporazumno s sovražnikom proti Franciji, ker je izdal brošuro, v kateri je opisoval Francijo kot državo, kateri je usojena poguba, če je ne reši revolucija, ki jo bo zbližala z Rusijo. Sadoul je baje tudi pregovarjal francoske vojake na vstop v boljševiško vojsko, a v Hamburgu in Bremenu je baje pripravljal ustanovitev akademij za boljševiško propagando.

Ko se je prečitala obtožnica, je zahteval Sadoulov branitelj, naj se razprava odgodi na čas, ko se obtoženec povrne, a vojni svet naj ukrene v svrho njegove povrnitve potrebne korake. Razun tega je naglašal, da je bil poslan službeno h Kerenskemu in da ni bil odpoklican niti tedaj, ko se je misija vračala v Francijo. Podpiral da je francosko politiko tudi s tem, ker je poskušal doseči zbližanje med francoskim poslanikom Nonlensom in Trockijem. Toda vojni svet je sklenil z 4 glasovi proti 3, da se razveljavi člen zakonika o kazenskem postopanju, ki dovoljuje sorodnikom in prijateljem obtoženca, ki ne more osebno pred sodišče, da uveljavijo svojo obrambo, ko gre za razpravo pred vojnim svetom.

Za razpravo, ki bo trajala 3 dni, vlada veliko zanimanje, ker je stotnik Sadoul prvi kandidat socijalistične stranke v tretjem senatskem volilnem okraju.

Iz Anglije.

Delavska zmaga pri volitvah na Angleškem.

LONDON, 5. Dosedanji rezultati mestnih volitev so pokazali, da so dobili delavci v raznih okrajih Londona veliko večino. Isti pojav se kaže tudi v drugih mestih.

Za splošno oddajo imetja.

PARIZ, 5. Kakor poroča »Matin«, se je Asquith v govoru, ki ga je imel v Aderyswilthu, zavzel za splošno oddajo premoženja.

Ustanovitev industrijskega sodišča.

LONDON, 6. (S.) Dolnja zbornica je odobrila enoglasno zakonski načrt za ustanovitev industrijskega sodišča, ki bo odločevalo o delovnih sporih.

Rusko vprašanje in angleška dolnja zbornica.

LONDON, 6. Ko je vlada predložila zahtevo novega izrednega posojila, se je vnela živahna razprava, ker so laburisti in asquitovci (liberalci) izjavili, da ne bodo glasovali za posojilo, če je namenjeno za operacijo v Rusiji. Neposredno angleško delovanje v Rusiji je po mnenju liberalcev najglavnejši vzrok težavnemu finančnemu položaju v Angliji. Vnela se je nato živahna razprava o boljševiški in protiboljševiški politiki. Liberalni poslanec Malone, ki se je pred kratkim povrnil iz Moskve, kjer je bil Trockijev gost, je trdil, da bi nastal v Rusiji kmalu mir, če bi se sovjetska vlada uradno priznala in če bi zavezniki pregovorili protiboljševike, da polože orožje. Proti Malonejevem izvajanju je nastopil laburist polkovnik Ward, bivši delavec, ki se je tudi pred kratkim povrnil iz Rusije. Ward je omenil ponesrečenje sestanka na otoku Prinkipu, ki ni uspel, ker je nemogoče združiti protiboljševiške struje z anarhisti, ki imajo sedaj v Rusiji vso moč v rokah. Naglašal je tudi razliko med groznim divjaštvom sovjetske vladavine in iskrenimi demokratskimi načeli Kolčaka in Denjikina.

Proti koncu razprave je govoril vojni minister Winston Curchill, ki je trdil, da ne morejo ne Anglija ne drugi zavezniki reči, ali so v vojni z ruskimi boljševiki, ali niso, ker razmere, ki jih je povzročila ruska revolucija, so brez primera v zgodovini. Nobena zavezniška država ne namerava neposredno posredovati v Rusiji, ne mora pa ostati križem rok pred boljševiško anarhijo, ki grozi s poplavo Evrope. Angleška in zavezniška politika ostane torej neizpremenjena — je zaključil Churchill. Ne moremo priznati boljševiške vladavine, kakor je sedaj sestavljena, priznavamo pa, da gre edinole Rusom pravica, da napravijo v svoji hiši red. Ker pa je boljševiški namen, razširiti svojo propagando preko svojih meja, je nemogoče zanimati se za dogodke v tej nesrečni zemlji.«

Iz Amerike.

Stavka v ameriških ladjedelnicah.

BEROLIN, 5. Po listu »Berliner Börsenzeitung« poroča »Hamburger Fremdenblatt« iz New Yorka, da je 30.000 mož pehote zasedlo newyorško pristanišče in ladjedelnice v Brooklynu. Vsled izgredov delavcev v ladjedelnicah je nad pristaniščem bilo razglašeno obsedno stanje.

O napovedi vojne.

WASHINGTON, 6. (S.) Senat je odklonil Gorejev predlog, naj se vključi v štatut Zveze narodov člen, ki določa, da se ne sme napovedati vojna, ne da bi se prej vprašal narod za mnenje.

Rudarska stavka.

WASHINGTON, 7. (S.) Odbor za oskrbovanje s premogom je sklenil, ustaviti oskrbovanje tujih parnikov s premogom, dokler se rudarska stavka ne dokonča.

CHICAGO, 6. (S.) Položaj stavke je neizpremenjen. Lastniki premogovnih rudnikov v zapadni Virginiji so izjavili, da so vse prednosti njim v prid; železniški promet se začenja omejevati.

Proti stavkam.

AMSTERDAM, 5. »Telegraaf« poroča iz New Yorka, da je Franku Hayesu in 83 drugim voditeljem strokovnih organizacij prepovedana vsaka akcija. Ta prepoved se je odredila na prošnjo zastopajočega glavnega državnega pravdnika. Dne 11. novembra bo sodišče izdalo definitivni odlok glede prepovedi stavke. Wilson je odobril načrte kabineta glede postopanja proti voditeljem stavke in je izjavil na podlagi zakona glede stavk, ki ovirajo dobavo živil in premoga, da so take stavke nedovoljene.

Iz Nemčije.

Bethmann-Hollweg pred preiskovalno komisijo.

CURIH, 6. (S.) Iz Berolina poročajo: »Iz Bethmannove izpovedbe pred preiskovalno komisijo je razvidno, da se ni začela podmorska vojna proti njegovi volji, ker je svetoval cesarju, naj posluša mnenje vojaških svetovalcev. Bethmann je predvideval vstop Amerike v vojno in vse posledice tega dogodka. Razliko med svojim govorom dne 29. februarja, ko je bil proti podmorski vojni, in govorom dne 23. decembra 1916., ko se je izjavil skoraj za to vojno, je pojasnjeval tako, da ni mogel ob priliki svojega prvega govora še upati, da bi se mogla vojna dokončati drugače nego z orožjem, dokler niso vojaški izvedenci izjavili, da bo vojna izgubljena, če ne uporabi zandje sredstvo: podmorski boj.

Brat generala von der Goltza aretiran.

CURIH, 7. (S.) Iz Berolina poročajo: Grof von der Goltz, generalov brat, je bil aretiran, ker je pomagal pri pošiljanju nemških čet v baltiške pokrajine. Iz dokumentov, ki so jih našli pri njem, je razvidno, da so sokrive tudi nekatere osebe iz ministrstva za zunanje stvari, ki bodo bržkone tudi aretirane. Aretirali so razun tega mnogo ruskih agentov.

Stavke v Berolinu.

BEROLIN, 5. Generalna skupščina zveze kovinskih delavcev, ki je 3. t. m. nadaljevala svoje seje, je skleniła izjaviti, da so predlogi podjetnikov glede povratka na delo popolnoma nesprejemljivi. Komisija petnajstorice je dobila nalog, naj predloži zahteve stavkujočih delodajalcem. Da bi bilo podpiranje teh zahtev bolj učinkovito, poziva zveza vse kovinske delavce onih strok, ki v Veleberlinu še niso pristopili k stavki, naj bodo pripravljeni, da stopijo po potrebi takoj v simpatijsko stavko. Politična zastopstva delavcev so pozvala generalno skupščino, naj pripravi vse potrebno za generalno stavko, ki naj se proglasi 38 ur potem, ko bi postalo jasno, da delodajalci nočejo odnehati od svojega stališča. Generalna skupščina je zahtevala tudi, naj veleberolinski izvršilni svet skliče takoj plenarno zborovanje delavskih in obratnih svetov, kjer naj se odloči o nadaljnem postopanju delavcev v boju proti delodajalcem. Ta sklep je bil sprejet s približno 4000 proti 17 glasovom.

Proti splošni politični stavki.

CURIH, 7. (S.) Iz Berolina poročajo: Noske je ukrenil stroge ukrepe proti tistim, ki bi hoteli pregovoriti delavstvo na splošno politično stavko. Sedež neodvisne socijalistične stranke v Berolinu so zasedli vojaki. Tekom hišnih preiskav so našli mnogo dokumentov o agitaciji med delavstvom. Zborovanje tramvajskih uslužbencev, na katerem je bilo sklenjeno, da se ustavi delo, je bilo s silo razpuščeno. Tudi delavski izvrševalni odbor v Berolinu je bil razpuščen.

Vračanje nemških vojnih ujetnikov.

PARIZ, 5. Iz Compiegna javljajo, da so od tam že začeli odpošiljati domov nemške vojne ujetnike in da je več vlakov ž njimi že odšlo.

Osemurni delavnik.

BEROLIN, 5. »Vossische Zeitung« poroča iz Draždan: Z ozirom na položaj industrije so sklenile sedaj tudi strokovne zveze rudarjev v saksonskih premogovnikih v soglasju s sklepom premogokopnih vodstev in obratnih svetov, da se uvede iznova osemurni delavnik in sicer zaenkrat do konca marca 1920.

Morilci grofa Tisze se iščejo.

BUDIMPEŠTA, 5. Ogrski korespondenčni urad javlja, da je grof Emerik Karoly poslal policijskemu predsedniku dopis, v katerem razpisuje nagrado 200.000 kron za onega, ki bo prijel morilce grofa Štefana Tisze.

Švicarska trgovina.

BERN, 5. Švicarski krogi opozarjajo, da so švicarske izvozne tvrdke dobavljale blago v Belgijo, Čehoslovaško, Jugoslavijo in Poljsko, da pa za svoje dobave niso prejele niti denarja niti drugega blaga v zameno. Švicarske izgube se cenijo na kakih 30 milijonov kron. Prizadeti krogi nameravajo zato prevdarjati, ali naj se trgovina s temi deželami v teh razmerah ne omeji, oziroma popolnoma ne ustavi ali pa vrši le proti predplačilu.

Skladišče bombaža zgorelo.

PARIZ, 5. Iz Rio de Janeira poročajo, da je v San Paolu zgorelo skladišče bombaža v vrednosti treh milijonov.

Obsedno stanje v Tiflisu.

PARIZ, 5. Iz Tiflisa se poroča, da so proglasili na povelje angleškega generala Wilkeja obsedno stanje nad mestom in provincijo Matumom in da so postavili vlado pod angleški guvernement.

Železniška nesreča.

KODANJ, 5. V soboto ponoči je tik pred Kodanjem zapeljal brzovlak v drug vlak, vsled česar je bilo 60 oseb ubitih in ranjenih.

Dr. Kramař predsednik ruske republike?

V včerajšnjem izdanju smo priobčili vest iz Nauena, ki je poročala, da se je dr. Karel Kramař, ta mučenik avstrijske krutosti in poznejši ministrski predsednik češkoslovaške republike in načelnik češke delegacije v Parizu, odpeljal v Rusijo s posebno državno nalogo: združitve vseh demokratičnih elementov za ustanovitev veleruske federativne republike. Neka brzojavka iz Kijeva v praškem »Češkem Slovu« pa prisoja osebi Kramařevi še višjo čast: ne le nalogo, da uredi notranje razmere v novi Rusiji, marveč da mu hoče skupina meščanskih politikov ponuditi tudi **predsedstvo republike.** Pa ne samo demokratične struje, ki stoji za generalom Denjikinam, ampak tudi monarhično. Misleči krogi računajo s sodelovanjem dra. Kramařa na političnem državnem življenju bodoče Rusije. Ti da bi mu hoteli ponuditi predsedništvo v monarhističnem kabinetu.

Kandidatura dr. Kramařa za vodilno mesto v Rusiji je danes splošno znana. Ruski časopisi se bavijo z njegovim potovanjem v Odeso, in meščanski krogi da mu pripravljajo slovesen sprejem. Omenjena brzojavka v praškem listu pa dostavlja na zaključku, da so socijalnodemokratični krogi nasprotni sodelovanju tujih vojakov in politikov na notranjepolitičnem življenju Rusije.

Socijalizem in nacijonalizem.

II.

Res težko je razumeti te naše socijalne demokrate in njihovo duševnost. Danes ti proglašajo absolutno, brezpogojno solidarnost socijalne demokracije vsega sveta, jutri pa gredo brez vsakih ozirov preko zgledov socijalne demokracije drugih, velikih, politično dozorelih narodov. Seveda: sklicujejo se na »ideje«, na »načela«, kakor da n. pr. nemški, češki, francoski socijalni demokratje nimajo hkrati nobenega razumevanja za svetost idej in načel. Resnica pa je ta, da ti naši socijalni demokratje nimajo nikakega zmisla za realnost, resničnost v politiki, da ne uvažujejo dejstva, da mora načela in ideje spremljati tudi taktika, kakor jo zahtevata trenutek in potreba. Načela so neizpremenljiva, ideje ne dovoljujejo kompromisov. Postopanje pa ne more biti neizpreminljivo; mora se prilagojati potrebam časa. Češki, francoski in nemški socijalisti razumevajo velike potrebe velikega časa za svoj lastni narod. Zato so tudi začasno, za dobo velike potrebe, izpremenili svoje postopanje v razmerju z drugimi strankami v narodu. V obrambo koristi svojega naroda so se odločili **za sodelovanje z drugimi strankami!** To pa, seveda, brez vsake škode, ali nevarnosti za svoja načela in ideje. Pa ne le glede vprašanja sodelovanja z drugimi strankami so prišli naši socijalni demokratje v navzkrižje z oficijelno socijalno demokracijo drugih narodov, ampak tudi glede stališča napram takozvani tretji internacijonali — ruskega boljševištva. Oficijelna socijalna demokracija — to je: ogromna večina — v Nemčiji, v Nemški Avstriji, v češkoslovaški republiki, v Franciji odklanja boljševištvo, če že ne v njegovih idejah, pa v njegovih metodah. Odklanjajo boljševištvo, ker kompromitira — socijalizem. Saj vse to, kar je doživel madžarski narod v dobi Bele Kunovega boljševištva, naravnost kriči v svet svoj svarilni glas. Poročila iz Madžarske pravijo soglasno, da gibanje za vzpostavo monarhije zadobiva tam od dne do dne večji razmah, ker je boljševištvo do konca kompromitiralo republikansko idejo. Kako ne?! Zlo je bilo tako hudo, korupcija tako strašna, trpljenje — tudi proletarskih slojev — tako neizmerno, da vse plasti ljudstva hrepene po izhodu in prihajajo do zaključka: naj pride tudi vrag na krmilo, samo da bo drugače! Celo Kautsky, ta veliki bojevnik in apostol socijalizma v Nemčiji, svari pred boljševištvom in njegovimi metodami, ker ve, da do takozvane diktature proletarijata ne more priti hkratu in z nasiljem, marveč le potom postopne evolucije: da se ideje ne dajo enostavno vrivati in narekovati, marveč je treba masam ideje polagoma **privzgojiti!** Do gospostva bo mogel priti proletarijat šele tedaj, ko bo zrel, ko bo usposobljen za to, ko bo imel v sebi dovolj umstvenih sil, ki bodo mogle in znale dovajati narode in države do sreče v znamenju narodne, politične, gospodarske in socijalne pravičnosti in smotrenosti.

Današnjemu boljševištvu nedostajajo vsi ti pogoji. Nihče drug, nego isti Ljenin sam priznava to z besedo in dejanji. V nekem razgovoru je priznal odkrito, da oni nimajo sredstev za izkoriščanje neizmernih naravnih bogastev neizmernega ruskega ozemlja, da bo treba iskati stikov z — grozna beseda — inozemskim kapitalizmom, da bo treba iskati tehničnih sredstev in tehnično usposobljenih ljudi. A kdo vodi danes boljševiško vojsko v Rusiji? Generali, ki bi jih bili boljševiki, če bi jih bili dobili v roke, še nedavno temu vse pobesili. Boljševištvo se je povrnilo

---

PODLISTEK

Za staro pravdo. (32)

Avgust Šenoa: Seljačka buna. — Zgodovinska povest iz XVI. stoletja.

Vaše stvari so vrgli na plano. Nihče ni prigovarjal. Tahi sedi na vaši dedovini. Vse to sem doznal v mestu, v hiši kneza Konjskega.« — Tako je govoril zet Stepko. Zamračilo se mi je. Vzkliknila sem: »Zet, ponorel si, lažeš!« Posilil se je v glasen smeh. Ali, ni bila laž, marveč vse gola resnica. Sedla sem na voz in se odpeljala proti Susedu. Gledam; na stolpu se ni vila ne zastava Batorova, ne Heningova — črn lev v modrem polju, saj jo poznate zastavo svojega prvega tasta! In ko sem se vzpela do gradu, ko sem potrkala na vrata, se je prikazal na oknu, vrag Peter Petričević in vzkliknil: »Idite v miru, gospa! To je grad milostljivega gospoda Ferka Taha in jaz sem njegov kastelan.« Vrata so ostala zaprta, a pod bregom sem našla ranjenega svojega slugo Andreja Horvata, ki ga je Tahi izgnal iz gradu. Sluga mi je potrdil, kar je rekel Stepko. Srce mi je zakipelo, ali molčala sem. Kako naj vdero žena in trije otročiči v trden grad, poln orožnikov? Ponoči sem prišla v Stubico, v svojo Stubico. In tudi tu so mi zaklicali z gradu, smejoč se:» Tahov je!« — in vse moje siromaštvo je ležalo pred gradom, pod vedrim nebom. Nisem imela hiše, ne zavetja, nisem imela niti toliko, kolikor moj zadnji kmet. Bog! Ogrešila sem si dušo. Preklela dan, preklela noč, preklela svet, preklela vse! Oh! Ne daj Bog ne vam ne vaši deci, da bi morali preživeti tako noč! Mene ne upogiblje vsak vetrič. Ali ta strela mi je razkopala vso dušo. Gospod Gjuro Raškaj me je sprejel čez noč; potem sem šla k zetu Stepku v Mokrice, a danes prihajam k vam, domine bane, in kličem na ves glas: »Povrnite mi oteto dedovino, zaščitite vdovo ohranite sirote, sodite hitro z mečem; dokažite, da je še pravice na svetu, da lakomna zver ne sme trgati plahim iz ust vsakdanjega kruha. Ban! V imenu te kraljevine Slavonije obtožujem Taha pred vami za razbojnika; dajti mi pravico, dajte!«

Ženi je odreklo grlo. Drhteč od glave do pete, pritiskajoč svoji močni roki na razburjene prsi — je stala Uršula pred banom. Obraz ji je žarel, ustnice drhtele, očesi časoma bliskali, a poleg nje je stal kot kamen podban Ambroz in je rekel na kratko:

»Vse, kar je govorila ta plemenita gospa, je živa resnica, na moje poštenje!«

Molče je gledal ban v tla; slednjič je izpregovoril:

»Morda, verjamem, da je resnica. Gospod Tahi ni postopal pametno. Nu, mi imamo hvala Bogu, v tej kraljevini sodnikov in zakonov, a sodnik za kralja sem jaz. Ali, sedaj ni sodba; in vi, plemenita gospa, morate dokazati, kar ste rekli ravnokar. Pravda se mora izvesti pravilnim potom. Vrhu tega je treba preiskati, v koliko je knez Bator kršil pravico, v koliko je ni. Pravim vam tudi to, da judex curiae ne spada pred bansko sodbo. Vse bo treba torej razmotrivati.«

(Dalje.)

v svoji stari k — militarizmu; k temu najbližjemu sredstvu dosedanjega družabnega in državnega reda, ki naj bi ga boljševištvo odpravilo! Ne, ne, tudi ladja ruskega boljševištva ne vozi več čiste in same boljševiške robe. Zastava je še ista, ali ladja nosi tudi druge — kontrabande. Ne gre, pa ne gre — dikratu in z nasiljem.

Vkljub vsem tem svarilnim dejstvom prisegajo naši tržaški socijalni demokratje na boljševištvo, in tretja internacijonala je njihov bojni klic. Nimajo zmisla za resničnost. To, to so »idealisti«, iluzijonisti in sanjači! Ne pa tisti med nami, ki vabijo naše socijalne demokrate, naj posnemajo zglede socijalne demokracije drugih narodov, ki ne pozabljajo svoje dolžnosti do svojega naroda in nudijo svojo roko za sodelovanje z drugimi, ko trka na vrata nujna potreba za tako sodelovanje.

Članek v »Njivi« odklanja očitek, da bi bili bivši »jugoslovanski« izdajice svojega naroda. Tega jim tudi ne očitamo, da bi hoteli biti izdajice. Verujemo jim, da bi v svoji duši hoteli, da se narod naš reši iz sedanjih grozečih nevarnosti. Ali, dejstvo je, da se s sedanjim svojim postopanjem, z odklanjanjem vsakega delovanja z drugimi narodnimi činitelji (tudi tedaj, ko gre za življenska vprašanja skupnega naroda) **postavljajo izven okvira narodne skupnosti!** Pisec v »Njivi« bi hotel to postopanje opravičevati z največjo krivico za naš narod. Meče namreč v en koš vse »nacijonalizme«, označujoč jih kot imperijalizme. Ta poizkus moramo glede našega nacijonalizma zavrniti najodločneje in z ogorčenjem. Posebno mi tu, ki živimo v zasedenem ozemlju in je naša bodoča državna pripadnost še neodločena. **Naše delo je delo za nago življenje, naša borba — borba za pogoje obstanka** — narodnega, kulturnega in gospodarskega. Mi ne stezamo roke po nobeni nenaši duši. **Na takem delu bi mogli sodelovati tudi naši socijalni demokratje brez vsake škode za svoje ideje in načela!**

Naša beseda.

(Dopis.)

Dr. Tuma je govoril. Govoril je in to bi ne bila posebna nesreča, ne za nas in ne zanj, ker smo že tako vajeni njegove besede, da nas prav nič ne razburja, če govori ali ne. Ima pa nesrečo, da pove v svojih govorih vse preveč, nego misli, oziroma sme povedati. Vsak vojskovodja namreč sklene včasih kaj, ne da bi raztrobil na vse vetrove vzroke, ki so ga pripeljali do sklepa, ker bi tako početje marsikaj zaneslo zmedo v njegove vrste. Tako je storil tudi dr. Tuma v svojem odgovoru na naslov »Edinosti«, ki ga je prinesel »Lavoratore« 6. novembra 1919. Na »Edinostni« komentar k sklepu letošnjega socijalističnega strankega zbora je skušal odgovoriti in raztolmačiti vzroke fuzije (popolne fuzije!) jugoslovanske socijalnodemokratične stranke z nje italijansko posestrimo. Tu piše piše med drugim dobesedno:

»**Jugoslovanska socijalistična stranka je bila postavljena pred alternativo, ali ločiti slovenski in italijanski proletarijat zaradi plemenskih in jezikovnih razlik, ali pa pomagati slovenskim nacijonalistom v boju za osvobojenje slovenskega naroda v novi državi.**«

Pobavimo se nekoliko s pričujočim odstavkom njegovih izpovedeb, ker prenaša vso zadevo onega zloglasnega sklepa v najčistejšo laž.

Izmed dveh poti se je odločila stranka pod vplivom svojih voditeljev za prvo in šla takorekoč s prezirom mimo druge, ki vodi menda v — pekel. Da bi ohranila delavstvo združene v boju za kruh, je bolnila od sebe roko, ki bi ji podajala udejstvovati pravico naroda do — samoodločbe. Kajti »pomagati slovenskim nacijonalistom v boju za osvobojenje slovenskega naroda v novi državi,« pomeni pri nas, če nas logika ne vara, udejstvovanje pravice samoodločbe. **Kruh je tedaj zmagal nad idealom** in če je ta ideal tudi ljubezen do matere, ki nas je rodila. Iskali bomo odslej kruha po svetu, in ko ga bomo siti do grla, se vrnemo, da vidimo, ali spoznamo še lastno mater. To so čisto logični zaključki iz dr. Tumovih besed, ki nam jasno kažejo vso zmedo njegovih slovensko-socijalističnih teorij. Kajti on bo rajši, nego da bi ločil slovenski in italijanski proletarijat zaradi raznike plemena in jezika, vrgel od sebe znake plemenske pripadnosti in tudi svoj jezik, samo da bi ne pomagal slovenskim nacijonalistom v boju za osvobojenje naroda v novi državi. K temu početju nimamo pripomniti drugega nego: Amen!

Dalje se spotika dr. Tuma ob naše delovanje za ohranitev jezika in plemena, ter zatrjuje, da so naše »Čitalnice«, pevska in telovadna društva prava ognjišča sovraštva do drugih narodnosti. Kam meri ta trditev, ne vemo. Vemo pa le to, da je dr. Tuma s temi besedami zapisal neresnico, ker so nam vsa ta društva, in nam še bodo, rabila edino le v plemeniti namen, da ohranimo svoje ljudi svojemu rodu, da jih vzdramimo in privedemo na pot kulturnosti. Štiridesetletno delovanje v tej smeri je prineslo dokaj sadov in menda zaradi tega, ker ni bilo to morda kakšno rokomavharsko — boljševiško rovarjenje, ampak plemenito delo za duševno in telesno povzdigo našega rodu. O tem pričajo naši pozitivni uspehi, ki jih niso imeli in jih nimajo dr. Tuma in ne slovenski socijalisti niti danes, kljub velikim gospodarskim kalamitetam, v katerih se zvija naš rod. Ker če bi ne bilo našega delovanja, bi najbrže ne bilo več tudi dr. Tume, da bi mogel Slovencem zalučati v obraz, da so šli v boj »za vero, dom in **cesarja**«. Zakaj pa ni ustavil on s svojo »internacijonalo« blaznega klanja, ki ga ni želel pač nihče. I seveda: teorija je teorija, vešala pa so vešala. In teh so se menda zbali tudi socijalisti, ko so zadeli tiho puške na rame in marširali molče na — fronto. Kajti tudi oni so ljudje, šibki in betežni, ki ne umirajo prostovoljno za svoje ideale. Ker, človek je sebičnež in socijalisti so menda tudi ljudje, ki so »potrebni globoke izobrazbe v družini«, izobrazbe v smeri človečanstva in ne morda socijalnega anarhizma, kakor je prav dejal veliki Masaryk. Na tem stališču socijalistov, oziroma njihovega boljševiškega voditelja stojimo tudi mi; samo ne vemo, kako naj dosežemo ono globoko izobrazbo v družini, če smo že enkrat zavrgli svojo plemensko pripadnost in svoj jezik. V tem bi radi imeli še informacij! m. v.

Domače vesti.

Smrtna kosa. Zopet je pobrala kruta morilka enega najboljših iz naših širokih vrst: blagega človeka, uzornega soproga in očeta, zvestega sinu svojega naroda. Umrl je Anton Kukanja, ki je bil s svojo soprogo Emo skozi leta na vodilnem mestu v našem »Tržaškem podpornem in bralnem društvu«. Svoje pošteno slovensko srce je kazal pokojnik v dejanjih: v rodbini njegovi vlada vseskozi naroden duh. Prizadetim družinam Kukanjevi, Trnovčevi, Deklevovi in Briščekovi izrekamo iskreno sožalje. Pogreb bo danes popoldne ob 14'30 iz mrtvašnice pri Sv. Mariji Magdaleni.

Glede vidiranja potnih listin nam prihajajo od vseh strani vprašanja, kako in kaj. Razložili smo po informacijah, ki smo jih dobili na pristojnem mestu, stvar že kolikor mogoče natančno; da pa ustrežemo izraženim željam, naj pojasnimo še naslednje. Delegat kraljestva SHS v Trstu, gospod ministrstveni tajnik Branislav Marković, sprejema potne listine samo v določenem uradnem času, t. j. od 10 do 12 opoldne. Tekom teh par dni, kar uraduje, se mu je nabralo tako ogromno število potnih listin, da ima pet oseb po osem in več ur posla na dan, in še ne morejo storiti vsega. Popoldansko uradovanje je določeno za notranje delo. Potne listine je treba vpisati v zapisnik, opremiti s pritrditvijo itd., kar se ne more opraviti kar mimogrede. Zato je tudi treba počakati vsaj dva dni, da se dobi potrdilo. Neobhodno potrebno ravno ni, da se osebno predloži potni list delegatu v pritrdilo, toda priporočljivo je vendarle, ker more le dotičnik sam dati točne podatke o namenu potovanja, kar je zlasti neobhodno potrebno, če dotičnik neodvrnljivo potrebuje pritrdilo še istega dne. Taka potreba se mora neopovrgljivo dokazati. V drugih primerih, če že dotičnik res ne more priti sam, pa naj prinašalec potnega lista prinese s seboj pismeno obrazložitev potrebe potovanja. Po vloženo potno listino pride lahko druga oseba, ki se pa mora seveda primerno izkazati, da je poverjena po lastniku potne listine. Za pritrdilo se lahko zaprosi tudi pismeno, po pošti. V tem primeru je treba poslati potno listino, pristojbino 10 lir in znamke za poslatev vidirane listine. Gospod delegat, ki je v resnici preobložen z delom, stori kolikor le mogoče, da ustreza izraženim željam, in tudi po vsej možnosti upošteva prošnje ljudi, ki prihajajo iz oddaljenejših krajev, da jim prihrani večje stroške in izgubo časa. — Tako upamo, da smo pojasnili vse, kar se je želelo, da pojasnimo.

Prevročekrvni in prelahkoverni so! Nesreča italijanskih politikov in časnikarjev — torej ravno tistih ljudi, ki imajo največjo oblast nad duhovi in ki določajo čustvovanje takozvane javnosti — je v njihovem temperamentu. So vročekrvni in lahkoverni. Njihova lastna želja jim poraja misel, čustva, vero, besedo in dejanje. Če kaj žele in bi hoteli, mislijo, da je že res. Če slišijo n. pr. iz Jugoslavije kaj o kakem sporu, že verujejo, da je to velikanski upor; če čujejo, da sta se kaki družbi kaj sporekli, že govore o groznem sovraštvu med Hrvati in Srbi, oziroma Slovenci, in pošiljajo v svet senzacijonalne vesti. Ker si spora in sovraštva — žele, so uverjeni, da sta upor in sovraštvo že tu. Ravnokar smo doživeli zopet tak tipičen in klasičen zgled. V Zagrebu so se povodom proslave obletnice zedinjenja pristaši dveh nasprotnih si političnih struj nekaj spopadli, in italijanski listi so že videli v tem dogodku pojav smrtnega sovraštva med Srbi in Hrvati in izbruh nasprotstva proti narodniemu zedinjenju, in verjeli so, da je Jugoslavija na predvečeru razpada. Na podlagi poročila od strani absolutno zanesljivega očividca smo mi že povedali, kaj in koliko je bilo na stvari. Ne le, da ni bilo tako, kakor so poročali italijanski listi: bilo je marveč ravno nasprotno! Ni bila demonstracija proti zedinjenju, marveč demonstracija ogromne večine proti tistim, ki so res nasprotniki zedinjenja!! Nesrečni temperament je zopet zavedel italijanske liste, da varajo sebe in svoje občinstvo. Kdo ima škodo od tega? Blamirajo se, smešijo se in zavajajo svoje ljudstvo v kriva mnenja, kriva tolmačenja in pričakovanja, in h krivim dejanjem. Kolikortoliko zavaja to nesmiselno postopanje tudi italijansko delegacijo k napačni taktiki. In značilno je to ravno pri italijanskih listih, ko imajo vendar toliko sporov in spopadov med raznimi strujami v svojem lastnem javnem življenju. Toliko, kolikor morda ne v nobeni drugi deželi. S takim govoričenjem o položaju pri sosedu ne le da ne gase požarja v lastni hiši, marveč ga še podžigajo. V njihovem lastnem interesu bi bilo, če bi nekoliko brzdali svoj vročekrvni in lahkoverni temperament in če bi začeli razumevati, da dogodkov ne ustvarjajo želje, ampak resnična dejstva. Teh pa ne poznajo prav nič, čim prestopajo meje svojega lastnega ozemlja. Zle posledice temu nepoznavanju je morala živo občutiti n. pr. tudi njihova vojska v zasedenem ozemlju.

Splošna želja večine obiskovalcev medtedenskih predstav je, da se predstave pričnó pol ure pozneje kakor običajno, to je: ob 20'30. Gledališko vodstvo ustreza tej želji, ker se tako tudi oni, ki so zaposleni v večernih urah lahko udeleže rednih tedenskih predstav.

Nagrada za šolske knjige. Kakor doznavamo, je »Osrednji urad za nove dežele« v Rimu naklonil nagrado 1000 lir gospe Marici Stepančičevi za njeno »**Slovensko-italijansko slovnico**«. Omenjeni urad je prisodil to nagrado spisateljici, ne da bi bila predložila svoje delo v pregled in oceno omenjenemu uradu.

Vojno ministrstvo bivše avstroogrske države v likvidaciji (pomorski odsek), na Dunaju, je naznanilo potom italijanskega poslaništva na Dunaju, da se pozivajo člani zadruge za opremo uradnikov bivše c. in kr. vojne mornarice, naj pošljejo likvidacijskemu uradu omenjene zadruge na Dunaju, III., Marxergasse 2, najkasneje do 10. novembra 1919. svoj natančni naslov.

Slovensko gledališče. Nocoj, točno ob 20'30 se priredi prvi »**Glasbeno dramatični večer**« v tej sezoni. Spored obsega izključno domača slovenska dela, in sicer domačega pisatelja Josipa Ribičiča enodejanko »**Hudournik**« in aktualno satiro v enem dejanju »**Grom in peklo....**« z osebami in obrazi iz: Cankar »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«, ter **Ivan Grčeve** skladbe: **Fantovska pesem, Moravska narodna, Večer** in **Hrepenenje** za sopran in tenor solo ter harmonizirane **Jugoslovanske narodne pesmi: »Bosanska pesem in dve srbski narodni** za zbor. V solopetju nastopijo gdč. Mezgečeva, g. Šimenc ter g. Bratuž, ki sploh prvič nastopi. Spored je gotovo lep in nudil se nam bo res pravi umetniški večer.

— Jutri, v nedeljo, 9. t. m., sta dve predstavi. Popoldne točno ob 15'30, se ponovi zadnjič v sezoni pri premijeri in reprizi krasno uspela burka »**Nadzornik spalnih vozov**« z g. Silo in gdč. Mezgečevo v glavnih ulogah. Burka nam nudi mnogo zabave in obilo smeha. Zvečer ob 20'30, se ponovi Strindbergova pretresljiva drama v treh dejanjih »**Pelikan**«, ki je doživela pri četrtkovi premijeri popoln uspeh. V večjih ulogah nastopijo ga. Silova, g. Kralj, gdč. Gradišarjeva, g. Terčič, gdč. Bizjakova. — Vstopnice, za vse tri prireditve, so v predprodaji pri gledališki blagajni v Narodnem domu.

»**Slovensko učiteljsko društvo za Istro**« ima svoj **redni občni zbor** v četrtek, 13. t. m. Zborovanje se bo vršilo ob 10 v Ricmanjih v šolskem poslopju. Posebna vabila se ne razpošiljajo. Kolegi sosednih društev dobrodošli! K obilni udeležbi vabi — odbor.

Zabavni večer »Vrdelskega Sokola« se bo vršil jutri, v nedeljo, ob 19 v telovadnici svetoivanskega Narodnega doma.

Seja ženske podružnice CMD bo danes, 8. t. m., točno ob 16 v prostorih Glasbene Matice. Vse odbornice so naprošene, da se seje gotovo udeleže.

Iz ječe v ječo. Neki Matej Naglig iz Romansa je prišel predsnočnem iz koprske ječe, kjer je dostal 10 mesečno kazen radi tatvine. Včeraj so ga pa ustavili **inestni** stražniki, ko je nesel vrečo, v kateri so bile razne obleke in perilo v vrednosti 1000 lir, žepna ura in drugi predmeti. Trdil je da je to blago, ki je je shranil pri neki prijateljici v Trstu, ko se je vrnil iz Rusije, kjer je bil ujet; prijateljice seveda stražniki niso našli. Na orožniški postaji se je izkazalo, da je Naglig vdrl s ponarejenimi ključi v stanovanje neke Alojzije Signorin in ukradel omenjeno blago. Usoda je hotela, da se ne vrne v Romans, pač pa zopet v Koper.

Nista ničesar kupila. V prodajalno Franca Irasa, v ulici Milano 33, sta prišla včeraj okoli 10 dva gospoda in se začela pogajati za neko moško obleko. Eden izmed njiju je bil oblečen v vojaško obleko s plaščem. Z jako spretno kretnjo je leta spravil 4 telovnike pod plašč. Kupila nista ničesar, uljudno pozdravila ter odšla. Trgovec je kmalu po njunem odhodu zapazil, da sta mu ona dva gospoda napravila za 200 lir škode.

Aretirali so včeraj okoli 14 štiri tiče; ti so: Oliviero Rafaelli, star 23 let, iz Reggia Calabrije; Ivan Benedetti, star 19 let, iz Florence; Anton Feiaresin, star 24 let, iz Piacence in Matej Randaro, star 34 let, z Poreča. Vsi štirje so pohajali po mestu, ker so brez dela; našli so pri njih tudi bodala. Spravili so jih pod streho.

— Elizi Pipanovi iz Barkovelj je ukradla Hedviga Brun iz odprtega stanovanja razne dragocene predmete v skupni vrednosti 500 lir; bila je aretirana; ukradeno blago so zaplenili.

293 zavojev tobaka so našli finančni stražniki pri Ivanu Bortolottiju, staremu 26 let, stanujočemu v ulici Valdirivo 36 in pri Nikoli Sambu, staremu 58 let, stanujočemu v ulici Fornace 2; blago so jima zaplenili, kadilca pa so dali aretirati.

Slovensko gledališče v Trstu.

22. predstava. Sezona 1919-20.

Nocoj t o č n o ob 20.30

Glasbeno-dramatični večer.

Hudournik.

Enodejanka. Spisal Josip Ribičič. Režiser Emil Kralj.

Odmor.

Iv. Grbec: Fantovska pesem, Moravska narodna, Večer, Hrepenenje. — Sopran-solo gdč. Mezgečeva, tenor-solo gg. Šimenc in Bratuž. Iv. Grbec: Harmonizirane Jugoslovanske narodne pesmi: Bosanska pesem, dve srbski narodni. Proizvaja kvartet gdčni. Mezgečeva, Kraljeva, gg. Bratuž, Terčič.

Odmor.

Grom in peklo....

Satira v enem dejanju. Spisal Josip Ribičič. Režiser Emil Kralj.

Cene: Sedeži v pritličju: Prvih sedem vrst po 4 L;-ostalih osem vrsi po 3 L. Sedeži na galeriji po L 2'50. Stojišča v pritličju L 1'50. dijaške in otroške vstopnice (za otroke do 12. leta) L 1. — Lože L 20.

Borzna poročila.

Trst, dne 7. novembra 1919.

Tečaji:

Jadranska banka	250—	255
Cosulich (Austroamericana)	475—	482
Dalmatia (Parobr. dr.)	290—	300
Gerolimich	1200—	1240
Lloyd	815—	830
Lussino	1425—	1475
Martinolich	340—	350
Navigazione Libera Trieština	1340—	1370
Oceania	400—	420
Premuda	560—	580
Tripcovich	470—	480
Assicurazioni Generali	16500—	16750
Riunione Adriatica	3075—	3150
Ampelea	430—	440
Cement Dalmatia	280—	285
Cement Spalato	330—	340
Cistilnica petroleja	2000—	2050
Cistilnica riža	270—	280
Krka	355—	365
Tržaški Tramway	230—	236
Tržaška tvornica olja	875—	925

Švicarski tečaji.

ŽENEVA, 6. (S.) Lira 50'12½, marka 15'60, avstr. krona nova 5'50, stara 5'25, angl. funt 23'10, franc. frank 61'75, am. dolar 5'521¼.

MALI OGLASI

POSESTVO v Postojni, obstoječe iz hiše št. 201 in skoro 6 oralov zemljišča se proda. Ponudbe, najpozneje do nedelje ,16. t. m., ob 9 sprejema notar J. Kogej v Postojni. Prejšnjim ponudbam pristoja predkupna pravica pred poznejšimi. 3331

HIŠICA nova, s 3 prostori, vrtom, v bližini Sv. M. Magd., se proda za 11.000 lir. Za pojasnila: Kavarna »Oriente«, trg Ospedale, od 9-10 in 14-15. 4315

DRŽAVNI URADNIK išče sobo pri slovenski družini. Ponudbe pod »Uradnik« na ins. odd. Edinosti. 4316

POHIŠTVO se proda v Ricmanjih ,v gostilni Amalije Kuret. 4317

KUPUJEM drva za kurjavo, sveža in suha, v velikih in malih množinah. Lastniki drv se naprošajo, da vložе resne in stalne ponudbe. Za zagotovitve dobave drv se plačuje tudi antecipatno. G. Angeli, Trst, ul. del Pesce št. 2. 4318

RADI selitve se prodaste dve dobri kozi, ameriške pasme (breje) in kozel za pleme, brez rog. Pošlje se tudi iz Trsta po vsaki ceni. Gregorič, Androna S. Fortunato 2, Trst. 4319

PRODA se dober štedilnik. Škorklja-Sv. Peter št. 186. 14303

JANKO ŽAGAR, Zvezna tiskarna Celje, ima na prodaj razne hiše, vile in posestva. Posreduje nakup.

PROSNJA. Svojemu prijatelju, bogatemu, naobraženemu, resnemu veletržcu mirne narvi, prikupljive, mlade zunanjosti in dobrega sočutnega srca, kateri se radi obilice poslov za to dosedaj ni zanimal, se pa želi seznaniti v svrho ženitve, sedaj vsled izpremembe razmer, s pametno, dobrosrčno, skrbno gospodično v starosti do 28 let, želim dobiti ugledno, veselo, gospodinjstvu in trgovini vajeno prijateljico družico, neomadeževane minulosti. Premoženja ne išče,ako je, tem bolje. Priženi se tudi na imetje v mestu ali blizu kolodvora.Le resne ponudbe s sliko in točnimi podatki, oziroma z nasveti tudi od sorodniške ali prijateljske strani prosim zaupno pod »**Diskretno-Industrija**« na ins. odd. Edinosti. 4310

VELIK DOHOD krasnih baržunastih in suknenih klobukov po jako nizkih cenah. — Sprejemajo se naročila in popravila. Novi modni salon, Corso Garibaldi št. 28. 4311

12 velikih srebrnih gumbov se proda po ugodni ceni. Pojasnila v ins. odd. Edinosti. P 214

SREBRN DENAR kupuje po najvišjih cenah urar ul. Manzoni št. 17, vr. 2, pritličje. (4300

40 - Alla città di Trieste - 40

Ulica G. Carducci (prej Torrente) štev. 40.

Izgotovljene moške obleke lastnega izdelka Črne, modre, sive obleke po L 90.—, dežn plašči L 105.—, površniki L 130.—, hlače za delo L 15.—, obleke za delo L 38.—, volnene srajce L 9.—. Velika izbera vsakovrstnih oblek za moške in dečke po absolutno konkurenčnih cenah.

Dražba hotela

z vso opravo in kopališčem se vrši po znižani ceni na licu mesta, hotel „Jama“

v Postojni

prihodnjo soboto, 15. t. m., ob 14. Pojasnila daje sodni komisar

notar JANKO KOGEJ.

PFAFF Stroj za šivanje in vezanje pravi nemški uzorci Seidel & Neumann in ‚Singer‘ Gast & Gasser

Bogata zaloga vseh potrebščin. Mehanična delavnica za vsako popravljanja. Tvrdka ustanovljen l. 1878 **FRANCESCO BEDNAR** Trst, ul. Campanile 19

ZOBOZDRAVNIK

Dr. MRAČEK TRST

Corso 24, I. nadstropje

Ordinira od 9 - 12 dop. in od 3 - 6 pop.

Brezbolestno izdiranje zob, plombiranje in umetni zobje

KVAS,

stisnjen, za izdelovanje kruha. Vsakdanji dohodi. Zaloga ul. Udine (prej Belvedere) 19, tel. 39-29. Prodajalna ul. Crosada 2 in ul. M. D'Azeglio 19. — Išćejo se preprodajalci.

Dr. FRANZUTTI

ZOBOZDRAVNIK v Trstu, ulica Genova št. 13, I nadstr. (prej ulica Campanile) Tehniški vodja A. Johnscher, dolgoletni asistent Dr. J. Černaka. - Izdiranje zob brez bolečin. Plombiranja. Umetni zobje.

Edina distilacija pristnega

- brinjevca -

— in —

tropinovke

ŽAGAR & PLESNIČAR - Trst

Lastna distilacija Škedenj št. 10-21.

Urad v mestu:

ul. Donizetti 5 (vogal ul. S. Francesco)

Skladišče vermouthu najfinejše vrste in drugih likerjev.

— Transito: prosta luka. —

UMETNI ZOBJE

z in brez čeljusti, zlate krone in tudi obrobki

VILJEM TUSCHER koncesijonirani ZOBOTEHNIK

TRST, ul. 30. oktobra (ex Caserma) 13, II

Ordinira od 9 predp. do 6 zvečer.

JADRANSKA BANKA

Deln. glav. K 30,000.000, Reserve K 8,500.000

Centrala: TRST

Via Cassa di Risparmio 5 - Via S. Nicolò 9

Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana, Metković, Opatija, Split, Šibenik, Zadar Ekspozitura: Kranj.

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle

Sprejema vloge

na hranilne knjižice proti 3½%-letnim obrestim, v kontokorentu proti 3% letnim obrestim. Na odpoved navezane zneske sprejema po najugodnejših pogojih, ki se imajo pogoditi od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostne predale (Safes deposits).

Blagajna posluje od 9.30—12.30 in 14.30—16

ČEVLJARNICA FORCESSIN

TRST — Corso Vitt. Em. III. štev. 4 — TRST

Najboljši nakupovalni izvor obuvala za gospe, gospode in otroke.

Se priporoča cenj. občinstvu z zajamčenim blagom, ki je neprekosljive trpežnosti.

Postrežba točna. Stara in poznana tržaška tvrdka!

Krasne slike na porcelanastih ploščah izdeluje umetno edino le umetno-fotografični atelje, ulica Acquedotto štev. 27 — Trst.

Pozor! — Govori se slovenski in srbsko-hrvatski. — Pozor!